

5.5 ČLOVĚK A SPOLEČNOST

Vzdělávací oblast Člověk a společnost je zařazena na 2. stupni základního vzdělávání. Vybavuje žáka znalostmi a dovednostmi potřebnými pro jeho aktivní zapojení do života v demokratické společnosti. Vzdělávání v této oblasti směřuje k poznání dějinných, sociálních a kulturně historických aspektů života lidí.

Vzdělávací oblast zahrnuje předměty: Dějepis a Občanská výchova.

5.5.1 Dějepis

Charakteristika předmětu

Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu:

Dějepis je společenská věda, která se prolíná obsahovým materiálem s jinými, především společenskými učebními předměty a vědními obory. Přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti, komplexní pohled na historii a hlubší poznání jednotlivých období dějin. Žáci jsou vedeni k poznání, že historie není jen uzavřenou minulostí.

Vzdělávání v předmětu Dějepis směřuje k:

- orientaci v historických, etnických, politických a dalších faktech
- porozumění historickým událostem a pochopení vzájemných souvislostí mezi nimi
- uvědomění si chyb předků a podcenění znalostí zákonitosti dějin
- poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti
- podchycení a rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných národů

Dějepis je vysoce politický předmět a proto je potřebné předkládat žákům ve výuce historická fakta a nechat je samotné, aby posoudili dané události.

Žáci jsou ve výuce vedeni:

- k samostatnému zpracování úkolů,
- k rozvoji logického myšlení,
- k vyvozování vlastních závěrů,
- ke schopnosti formulovat vlastní názor

Časová dotace: předmět Dějepis je vyučován jako samostatný předmět na 2. stupni školy v 6. - 9. ročníku po 2 hodinách týdně.

Výuka probíhá v kmenových učebnách a dle potřeby v multimediální učebně. Speciální učebnu dějepisu škola nemá.

Metody výuky - klasická vyučovací hodina, skupinová práce, projekty. Výuka je zpestřována a doplňována obrazovým materiálem - mapy, knihy, obrazy, nakopírovanými pracovními listy, je dále doplněna výukovými programy, poslechem CD a projekcí DVD.

Pro uzavření probraného tématu je žákům nabízena možnost výpravy do terénu. Tyto exkurze jsou často kombinací více předmětů (přírodopisu, zeměpisu, občanské výchovy).

Průřezová témata:

Předmět Dějepis integruje tato průřezová témata a jejich okruhy:

Výchova demokratického občana - Listina základních lidských práv a svobod, demokracie jako protiváha diktatury a anarchie, principy demokracie

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech - kořeny a zdroje evropské civilizace, klíčové mezníky evropské historie

Multikulturní výchova - rovnocennost všech etnických skupin a kultur, postavení národnostních menšin, projevy rasové nesnášenlivosti - jejich rozpoznání a důvody vzniku

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvoj klíčových kompetencí:

Kompetence k učení:

Učitel:

- vede žáka ke schopnosti odpovědět na dotaz, pracovat s textem a s historickými daty
- předkládá žákovi dostatek spolehlivých informačních zdrojů, které mu umožní poznání dějin
- vede žáka k posouzení získaných informací a schopnosti vyvodit z nich závěry
- směřuje žáky k poznání smyslu a cílů učení
- učí žáky vyhledávat, zpracovávat a vhodně používat potřebné informace

Kompetence k řešení problémů:

Učitel:

- vede žáka k rozpoznání a pochopení problémů, ke schopnosti jejich řešení
- předkládá žákům problémové situace a směřuje žáky k jejich řešení
- vede žáka ke kritickému myšlení a uvědomování si souvislostí a provázanosti jevů

Kompetence komunikativní:

Učitel:

- umožňuje žákovi vyjádřit své myšlenky a názory v logickém sledu
- vede žáka ke schopnosti obhájit a zdůvodnit svůj názor
- umožňuje žákovi poznat různé typy textů (mapy, grafy) a dokumentů (video, film)
- pomocí skupinové práce a projektové výuky vede žáky ke komunikaci ve skupině

Kompetence sociální a personální:

Učitel:

- vede žáka ke schopnosti respektování názoru spolužáků
- navozuje dostatek příležitostí k rozvoji schopnosti pracovat v týmu
- rozvíjí schopnost samostatné práce a uspokojení z dobře vypracovaného úkolu
- podporuje vzájemnou pomoc spolužákům

Kompetence občanské:

Učitel:

- vede žáka k uvědomění si kulturního a historického dědictví a ocenění jejich hodnot
- rozvíjí u žáků uvědomění si důsledků všech totalitních režimů na lidskou společnost a lidské odpovědnosti za svá rozhodnutí
- učí žáka respektovat a chránit naše tradice a kulturní a historické dědictví

Kompetence pracovní:

Učitel:

- vede žáka k orientaci v historii lidských dějin a k využití těchto znalostí v zájmu svého rozvoje
- vyžaduje od žáků plnění povinností, dodržování vymezených pravidel a plnění zadaných úkolů

Kompetence digitální

Učitel:

- vede žáka k zapojení digitálních technologií do výuky, do přípravy na výuku
- vyžaduje od žáka ovládání běžně používaných digitálních zařízení a jejich aplikací
- navozuje rozhodování, kterou technologii pro jakou činnost či řešený problém využít
- podporuje chápání významu digitálních technologií pro lidskou společnost